

ה"ת 50065/07/17 - מישל יעקובי, ליטל יעקובי נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בראשון לציון

ה"ת 50065-07-17 מדינת ישראל נ' יעקובי
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופט אייל כהן
מבקשים
נגד
משיבה
1. מישל יעקובי 2. ליטל יעקובי
מדינת ישראל

החלטה

בפניי שלש בקשות להשבת תפוסים שנתפסו ע"י המשיבה, מכוח סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט - 1969 (להלן: "הפקודה") וסעיפים 21 ו-26 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000 (להלן: "החוק לאיסור הלבנת הון").

1. רקע, תמצית הבקשות וטיעוני הצדדים

נגד המבקשים ואחרים נוהלה חקירה סמויה ע"י יאחב"ל ורשות המיסים, בגין חשד לביצוע עבירות שונות ולרבות קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, הלבנת הון ועוד. המבקשים ואחרים חשודים בכך כי עסקו במתן הלוואות וניכיון שיקים, תוך ביצוע עבירות, שנועדו בין היתר להסוות את מהות עיסוקם.

ביום 26.6.17 נעצרו המבקשים ושחררו בחלוף ימים. עם מעצרו נתפס רכוש, מכוח צווים שהוצאו לבקשת המשיבה, במעמד צד אחד. בין היתר, נתפסו ארבעה רכבים, הרשומים על שם המבקשת (להלן: "הרכבים"); ארבעה חשבונות בנק על שם המבקש ושבעה חשבונות בנק על שם המבקשת - סה"כ 11 חשבונות (להלן: "החשבונות").

עניין שתיים מן הבקשות בחשבונות ואילו בשלישית עתרה המבקשת לעניין הרכבים. צוין כי המדובר בארבעה רכבים אלה:

א. רכב "אאודי" מ.ר. 1941467, משנת 2009 (להלן: "הרכב הישן");

ב. רכב "אאודי" מ.ר. 3920080, משנת 2017;

ג. רכב "אאודי" מ.ר. 4130080, משנת 2017.

עמוד 1

על פי הנתען ע"י המבקשת, הרכבים מושא סע' ב'- ד' לעיל (**"להלן: שלשת הרכבים"**) נרכשו באופן מלא באמצעות הלוואה שניטלה מבנק המזרחי (**"להלן: הבנק"**), כנגד שעבוד שלשת הרכבים, לטובתו. המבקשת סבורה כי הרכבים אינם ברי חילוט, שכן הבנק הוא נושה מובטח, אשר זכותו גוברת על בקשת המשיבה לתפיסה ולחילוט עתידי. עוד מוסיפה המבקשת וטוענת כי אף אם "תתקש" המשיבה על תפיסת שלשת הרכבים, תהא זו "ברכה לבטלה" אשר תגרום לנזק למבקשת ולבנק גם יחד: תמורת מכירת הרכבים תועבר לכיסוי החוב כלפי הבנק, אך לא יהא בה די לשם כיסוי אותו חוב. בכך אך יגדל חובה של המבקשת כלפי הבנק, הצפוי לפעול נגדה כנושה. נתען כי בכל יום בו מוחזקים שלשת הרכבים נשחק ערכם והאחריות לירידת הערך מוטלת על המשיבה. בנוסף, תפיסת חשבונות הבנק מונעת מן המבקשת לצמצם נזק זה ומגדילה את חובותיה כלפי הבנק, בעל כורחה.

באשר לרכב הישן, נתען כי רכב זה נמכר ביום 30.4.17 לידי אחד, מר מאיר אוחנה, באופן שבו תמורת הרכב שולמה במלואה, למעט סך ₪ 5,000 וכי רק מטעם זה התעכבה העברת הבעלות מידי המבקשת, אליו. משכך, מתבקש גם שיחררו של רכב זה.

טענת המבקשת היא כי הצווים מכוחם נתפסו כלל הרכבים לא הומצאו לעיונה ובכך נמנע ממנה לבחון את הפגיעה בהיקף זכויותיה הקנייניות, כמו גם נמנעת ביקורת שיפוטית על חוקיותם. משכך מבוקש כי הצווים הרלבנטיים יומצאו לעיונה.

בשתי הבקשות הנוספות, הדומות האחת לרעותה עד כדי זהות, התבקש כאמור שחרור חשבונות הבנק, שטיבם פורט בכל בקשה. גם בהקשר זה העלו המבקשים טענה זהה בדבר אי קבלת הצווים הרלבנטיים, כמו גם הצורך וההצדקה שבהמצאתם לעיונם, לשיטתם.

המבקשים טוענים כי אין כל תכלית בתפיסת החשבונות, מאחר ואין הם מכילים יתרת זכות. יתרה מכך, עצם התפיסה גורמת למבקשים לנזק בלתי הפיך, מה גם שהמידע הרלבנטי הנוגע לחשבונות כבר מצוי בידי המשיבה. עוד נתען כי "בנקים" ביטלו מסגרות אשראי והעמידו הלוואות אותן נטלו המבקשים, לפירעון מיידי. משכך, נתען, חלה פגיעה בלתי מידתית, שאינה מאפשרת למבקשים אמצעי מחיה סבירים.

בדיון מיום 31.7.17, חזרו המבקשים על טיעוניהם, לעניין הצורך בקבלת הצווים, ולעניין החשבונות והרכבים גם יחד. בנוסף, נתען כי המסוכנות הנשקפת מן המבקשים פגה לאחר ששחררו בתנאים וכי שיחרור החשבונות חיוני על מנת לאפשר להם לנהל את כלכלתם, בשים לב להרעה הממשית ביכולתם לעשות כן.

מנגד, התנגדה המשיבה לכלל הבקשות, בצינה כי היקף העבירות המיוחסות למבקשים נאמד במאות מיליוני ₪. לביסוס טיעוניה הציגה המבקשת מסמכים שונים, במעמד צד אחד, אליהם אתייחס להלן.

באשר לצווים נטען כי המדובר במסמכי חקירה שאין לגלותם; כי בית המשפט כבר בחן במעמד צד אחד את הטעמים בגינם התבקשו וכי מסירתם לעיון המבקשים בשלב זה בו החקירה מתנהלת, עלולה להביא לשיבוש מהלכי משפט.

לעניין חשבונות הבנק התפוסים, הבהירה המשיבה כי בכל אחד ואחד מהם, ללא יוצא מן הכלל, בוצעו עבירות על פי החשד. קיימת חשיבות בהמשך החזקתם, על אף שמצויים הם ביתרת חובה וזאת לצורך הפסקת ביצוע עבירות ולרבות טעם נוסף, שבואר במעמד צד אחד.

באשר לשלשת הרכבים הציגה המשיבה נתונים מהם ניתן ללמוד לכאורה כי שווים עולה - אם כי לא באופן משמעותי - על סכומי השעבוד. המשיבה ציינה כי היא נכונה לפשרה עם המבקשים בסוגיה זו, כגון שיחרורם כנגד הפקדה בגובה 30% משווים; מכירתם או כל דרך אחרת שיציעו המבקשים.

באשר לרכב הישן, ציינה המשיבה כי הטענה לפיה הרכב נמכר למר אוחנה נחזית כתמוהה ומחייבת בדיקה על ידה, בשים לב לנתוני המכירה הנטענת ואופן ביצועה. עוד הפניתה לכך כי אוחנה לא פנה בעצמו לבית המשפט, בהיותו לכאורה "טוען לזכות". המשיבה סבורה כי תוכל להשלים את חקירתה בעניין תוך שבועיים לערך.

לאחר האמור נדחה התיק לעיון ולמתן החלטה. עם זאת, לאחר עיוני במסמכים שהוצגו, מצאתי כי יש טעם בביאור נתונים נוספים. הן בשל כך והן בשל רצון לבחון אפשרות הבאת הצדדים לידי הסכמה, נערך דיון נוסף.

בדיון מיום 3.8.17, הובהר כי בכל הנוגע לשלשת הרכבים, בנק המזרחי בא בגדר "טוען לזכות" ומשום כך יש לקבל את עמדתו, כפי שמורה הדיון. במענה לשאלתי הבהיר ב"כ המבקשים כי אין ברצונם וביכולתם להציע מימון כלשהו, ולו באשר לאחד מן הרכבים וכי בקשתם היא כי אלה יימכרו על ידם. המשיבה, מנגד, לא התנגדה למכירה ובלבד וזו תתבצע על ידה, כמקובל. בנוסף לאמור השיבה המענה בכל הנוגע למספר נתונים שעלו מן המסמכים שהוצגו בפניי, במעמד צד אחד.

בתום הדיון הוריתי על קביעת דיון המשך בכל הנוגע לרכבים- הן על מנת לאפשר את התייצבות נציג הבנק לדיון באשר לשלשת הרכבים והן על מנת לבחון את השלמת החקירה באשר לרכב הישן. עם זאת, עד לדיון הנ"ל, ניתנת בזה החלטתי באשר לסוגיות הצווים והחשבונות, כמפורט להלן.

2. דיון והכרעה

2.1 מושכלות יסוד

אזכיר ב"קליפת אגוז" ובאופן בלתי ממצה מספר מושכלות ראשוניים, הרלבנטיים לענייננו: חילוט רכוש אינו עונש, על אף שהוא אמצעי בעל היבטים עונשיים. החילוט משרת תכלית הרתעתית עתידית כלפי העברייני וכן תכלית בעלת אופי קנייני של הוצאת רכוש מידי העברייני, שהושג בעבירה. חילוט הרכוש יכול ויהא בשווי הרכוש שנעברה בו העבירה, ששימש

לביצועה או שהושג כשכרה (סע' 21 לחוק איסור הלבנת הון). כך הדבר גם אם נתפס הרכוש מכוח הוראות הפקודה (בש"פ 1359/17 **מדינת ישראל נ' ברוך**, מיום 15.3.17).

מערכת דינים ענפה נועדה להבטיח את האיזון בין האינטרס שבלחימה בפשיעה לבין זכות הקניין של הפרט. במסגרת האמור, ניתן לתפוס רכוש כסעד זמני, לצורך חילוטו העתידי, ככל שהחשוד יואשם ויורשע. מטרת הסעד הזמני היא לשמר את מצבת נכסיו של הנאשם, באופן שבו ככל שישורשע ניתן יהא לבצע בעניינו את צו החילוט. עוד הוא מיועד הוא למנוע הפקת תועלת מן הרכוש שהושג בעבירה [ראו למשל: בש"פ 6817/07 **מדינת ישראל נ' סיטבון** (מיום 31.10.17) והאסמכתאות שם].

לעולם נדרשת עילה כדין הן באשר לעצם תפיסת הרכוש, הן באשר למתן סעד זמני בדמות החזקתו והן באשר לחילוטו.

בבחינת בקשה למתן סעד זמני שומה על בית המשפט לנקוט משנה זהירות, בהינתן חזקת הפחות העומדת לחשוד; האפשרות כי החשוד לא יואשם, או כי הנאשם לא יורשע; ולנוכח היות תפיסת הרכוש בגדר צעד דרסטי, בעל השפעה מתמשכת. מכאן החובה, בהתאם לאמות מידה חוקתיות, לנקוט ככל הניתן באמצעים חלופיים ("חלופת תפיסה"), שדי בהם כדי להבטיח את אפשרות החילוט, תוך פגיעה מועטה ככל הניתן בקניינו של בעל הרכוש (בש"פ 342/06 **חב' לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל**, מיום 12.3.06). בהתאם נובעת גם חובת המחזיק בכלל, והמדינה כמחזיקה- ביתר שאת, לשמור על ערך הנכס התפוס. לבית המשפט סמכות רחבה להורות באשר לאופן בו יוחזק התפוס, לרבות מכירתו (סע' 34 לפקודה; רע"פ 7600/08 **אברם נ' מדינת ישראל**, מיום 7.4.09; בש"פ 10015/07 **אביטל ואח' נ' מדינת ישראל**, מיום 23.12.07). ההחזקה בתפוס, מטבעה, אינה לצמיתות כי אם מוגבלת ומתוחמת בזמן (בש"פ 6951/13 **הלוי נ' משטרת ישראל**, מיום 10.12.13), וזאת כחלק ממהותם הזמנית של הליכים מעין אלה (ראו למשל: בש"פ 5820/16 **לורי שם טוב נ' מדינת ישראל**, מיום 25.8.16, סע' 19 והאסמכתאות שם).

פן נוסף הוא החובה לוודא כי יהיו בידי בעל הרכוש שחולט ובני משפחתו הגרים עימו, אמצעי מחיה סבירים [סע' 23 לחוק איסור הלבנת הון, המפנה בעניין זה להוראת פקודת הסמים [נוסח חדש], תשל"ג - 1973].

בנוסף לאמור, נודעת חשיבות רבה לזכותו של "טוען לזכות" ברכוש להשמיע את עמדתו, כפי שמצא הדבר את ביטויו במספר הוראות חוק. כך הדבר גם באשר לשלב הדיון בסעד זמני, על אף העדר הוראת חוק [בש"פ 6159/01 **אבו עמר נ' מדינת ישראל**, מיום 8.10.01; וראו גם: תקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לענין חילוט רכוש), התש"ן-1990].

נבחן להלן את טיבה של המחלוקת בין הצדדים, בהתאם לפריזמה אותה מתווה הדין.

2.2 מן הכלל את הפרט- יישום הדין בנסיבות

בקשת המשיבה לתפיסת הרכוש נשענת על תשתית ראייתית מספקת לחובת המבקשים. בהעדר טיעון מטעם המבקשים

לסתור, המדובר בנתון מוסכם. על אף האמור אציין כי זו גם מסקנתי בשלב זה, לאחר עיון במסמכים במ/1 - במ/8. החקירה מצויה בעיצומה. המדובר בחקירה עניפה ודינאמית, הכוללת מספר לא מבוטל של מעורבים וחשודים, כעולה מן המסמכים במ/1 ו- במ/3. קיים פוטנציאל ממשי להמשך התפתחות החקירה, למחוזות שונים, כנלמד מ- במ/5 וכן במ/6-8.

ב"כ המשיבה ציין בדיון מיום 31.7.17 כי היקף העבירות המיוחסות למבקשים נאמד במאות מיליוני ₪. אמת מידה זהירה יותר, מלמדת כי למצער מדובר לכאורה בהיקף עבירות הנאמד בעשרות מיליוני ₪, אך היקף זה אפשר ויגדל עם התפתחות החקירה (כעולה מן הסכום הנקוב בנתון האחרון שב-במ/2, וכן האמור ב- במ/5 ולאור במ/6-8). ברי כי יש לפקוד לחובת המבקשים את האמדן הנמוך יותר ועם זאת אף הוא, כשלעצמו, בשלב זה- גדול ומשמעותי. המבקשים לא טענו לסתור גם בהקשר זה.

חשבונות הבנק התפוסים ביתרת חובה. ערכם של כלל הרכבים, בלא קשר לגובה השעבודים, נאמד בכ- 1.125 מיליון ₪ (פ' עמ' 4 שו' 14 ואילך; עמ' 5 שו' 32 ואילך). אף אם תמצי לומר כי הסכום בפועל שונה משמעותית, ב"כיוון" זה או אחר, עדיין אין ספק כי שווי הרכוש התפוס נמוך משמעותית מהיקף העבירות המיוחסות למשיבים. גם על קביעה זו לא חלקו המבקשים.

מן האמור עולה כי קיימת עילה שבדין הן לתפיסת הרכוש והן להחזקתו בעת הזו ע"י המשיבה.

באשר לחשבונות התפוסים - לאחר ששמעתי בקשב רב את טיעוני הצדדים ובשים לב לכלל המפורט מעלה, נחה דעתי כי יש לדחות את בקשת המבקשים לשחרורם.

כמצוין מעלה, אמנם החשבונות מצויים ביתרת חובה ואולם המשיבה הדגישה כי קיים לדידה טעם בהחזקת החשבונות והוא מניעת הישנות עבירות. עיון ב-במ/2 (הסכומים שהודגשו בצהוב) מלמד על קיומו של חשד, למצער סביר, כי כל אחד ואחד מן החשבונות מושא הבקשות שימש לביצוע עבירות.

עיון במסמך במ/4- בכל הנוגע למס' הסידוריים שבו: 4, 10 ו- 11, מלמד על כי המבקשים לא דייקו בכל הנוגע לטענותיהם לעניין חשבונות אלה ולא אפרט מעבר לכך, בשל קיומה של חקירה תלויה ועומדת.

יתרה מכל אלה, לא ירדתי לסוף דעתו של הסניגור המלומד, הכיצד ומדוע נדרשת השבתם של לא פחות מ- 11 חשבונות לרשות המבקשים, לשם יעילות התנהלותם הכלכלית, בעוד חשבונות אלה מצויים כולם, לשיטתו, ביתרת חובה.

חובתה של המשיבה לפעול באופן שבו יוותרו בידי המבקשים אמצעי מחיה סבירים. המבקשים ציינו כי המצב בו הם מצויים מקשה מאד על התנהלותם הכלכלית ואין תימה בדבר. אין בנתון זה כשלעצמו כדי להצדיק בנסיבות את השבת החשבונות לחזקתם. מעבר לבקשה הנוגעת לחשבונות לא העלו המבקשים כל בקשה שטיבה צורך לאפשר להם להתקיים באופן סביר. ברי כי ככל שתוגש בקשה כאמור פתוחה דלתו של בית המשפט בפניהם וככל שהתרשמתי- גם

דלתם של נציגי המשיבה, הקשובים לצורך זה.

בשים לב לכך כי עסקינן בחקירה דינאמית וכי לא מן הנמנע כי תתפתח למחוזות שונים אשר אפשר ויצדיקו חקירת מעורבים נוספים ואף חקירת המבקשים או מי מהם, בהינתן כל האמור מעלה, לא הונח בפניי כל טעם ממשי המצדיק את "שחרורו" של מי מן החשבונות. משכך, בקשתם זו של המבקשים נדחית.

באשר לבקשה לקבלת הצווים -

המסמכים הרלבנטיים מסומנים במ/1 ו-במ/2 (שניהם מיום 3.8.17 וכל אחד מהם אוחד שני דפים).

כזכור, טוענים המבקשים לפגיעה ביכולתם לבחון את היקף הפגיעה בזכויותיהם, בשל אי מתן הצווים ולפגיעה בביקורת השיפוטית על חוקיותם. מנגד סבורה המשיבה כי עסקינן במסמכי חקירה שמסירתם עלולה לשבש מהלכי משפט.

ככלל, צווים מעין אלה מהווים חומר חקירה. ככזה, יתאפשר גילוי עם הגשת כתב אישום, ככל שיוגש. הצווים כוללים לא אחת נספח סודי, אשר אין להעבירו לידי חשוד, בשל חשש ממשי מסיכול החקירה ושיבושה. אינטרס הציבור שבקיום חקירה כהלכתה גובר על זכות החשוד להתגונן. כאן יש להקיש מהוראות החוק הרלבנטיות בדבר מעצר חשודים ואופן עריכת הדיונים בעניינם, כאשר חומר החקירה אינו בפניהם.

לא ניתן לקבוע קטיגורית כי לעולם לא תימצא הצדקה לסטות מברירת המחדל הנ"ל ואפשר וכך יהא ראוי בנסיבות חריגות. בהקשר זה קיימת חשיבות רבה לטיב החומר המבוקש, שכן אפשר ולא דומה יהא האמור בצו עצמו, לבין האמור בנספחיו. נתון נוסף אשר אפשר ויהא רלבנטי במערך השיקולים, הוא התמשכותה של החקירה. ככל וקרבה היא לסיומה פוחת חשש השיבוש, שאז אולי תוצדק מסירת הצווים, ולו כשחלקם מושחר, בשים לב לקיומו של נימוק ממשי לעשות כן.

מכל מקום אין בברירת המחדל שבאי מסירת הצווים כדי לאיין ביקורת שיפוטית. זו התקיימה עובר למתן הצווים ואין המותב הדין בבקשה לשחרור תפוסים יושב כערכאת ערר על החלטת חברו, אשר הורה על מתן הצווים.

התרופה לחשוד בהקשר האמור, היא חיוב המאשימה ליידעו, מהר ככל הניתן, בתוצרי הצווים. על המאשימה יהא למסור רשימה מסודרת של הרכוש התפוס, כפי האמור בסע' 27 לפקודה, כשעסקינן בתפיסה "פסד"פית" [למסקנה דומה ראו החלטת כב' השופט מיכלס בה"ת (ראשל"צ) 50848-11-16 ברוך נ' מדינת ישראל, סע' 9. ערר על החלטה זו היווה מושא לבש"פ 1359/17 מדינת ישראל נ' ברוך, מיום 15.3.17, אם כי סוגיה קונקרטית זו לא נבחנה ע"י ערכאות הערעור].

סבורני כי מן הראוי לאפשר ליחידה החוקרת לפנות לבית המשפט במקרים המתאימים, בבקשה לאי גילוי של פרט זה

או אחר, ולו באופן זמני, מטעמים הנוגעים באופן התנהלות החקירה. הגיונם של דברים וניקיון הדעת גם יחד מחייבים כי בקשה כאמור תהא חריגה, כמו גם ההיעתרות לה.

ומן הכלל אל הפרט-

לאחר שבחנתי את האמור בצווים, מצאתי כי אין כל הצדקה להיעתר למבוקש. סבורני כי בנוסח הצווים עצמם ולמצער באמור בנספחיהם, קיים פוטנציאל שיבוש, גם בשים לב לכך כי המבקשים אינם עצורים מאחורי סורג ובריח. בהינתן האמור מעלה באשר לאופי החקירה והתהוותה- אין להתיר זאת. למצער אציין באשר לצווים עצמם (קרי לחלק שאינו הנספח) כי לא מצאתי כיצד האמור בהם יכול לסייע בשלב כלשהו ובוודאי בשלב זה של החקירה, למבקשים. מסקנתי זו מקבלת משנה תוקף לאור מסקנתי בדבר חובת המשיבה למסור לידי המבקשים רשימת נכסים תפוסים, ככל שאין בה כדי לפגום בחקירה.

משכך, דין בקשת המבקשים להידחות ועם זאת המשיבה תעביר לעיונם רשימת התפוסים בידה, כפוף לביאור עמדתה בדבר אפשרות הצורך בחיסוי פרט זה או אחר.

3. סיכום של דברים

הבקשות לשחרור חשבונות הבנק התפוסים ולמתן הצווים נדחות בזה.

עם זאת, עד לדיון הקבוע ליום 15.8.17, תעביר המשיבה לידי המבקשים את רשימת התפוסים שבידה, ככל שלא עשתה כן עד כה. ככל שהמשיבה סבורה כי קיימת לדידה מניעה מלעשות כן, תימנע מהעברת הרשימה, עד לקיום דיון בו תתברר בקשתה שלא לעשות כן, בישיבת יום 15.8.17.

עוד בדיון הנדחה, תעדכן המבקשת בדבר השלמת החקירה ועמדתה לעניין הרכב הישן, כמו גם תישמע עמדת הבנק באשר לשלשת הרכבים, כפי האמור בסיפא החלטתי מיום 3.8.17.

חומר חסוי יוחזר למשיבה ע"י המזכירות באמצעות מעטפה סגורה

ניתנה היום, ט"ז אב תשע"ז, 08 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.